

FAKULTNÍ NEMOCNICE BRNO
A LÉKAŘSKÁ FAKULTA
MASARYKOVY UNIVERZITY

**KLINIKA DĚTSKÉ
ANESTEZIOLOGIE
A RESUSCITACE**

Přítomnost rodiče na sále

Petr Štourač

 **FAKULTNÍ
NEMOCNICE
BRNO**

**M U N I
M E D**

Souhrn

- Conflict of Interest
- Je to horké téma?
- O čem přednáška nebude?
  - Proč? Protože Ústavní soud
- O čem přednáška bude?
  - Proč?
- Strach
  - Strach zdravotníků
  - Strach rodičů
  - Strach dětí
- Jak to děláme my?
- Algoritmus AKUTNĚ.CZ

Conflict of Interest

- Jsem přednostou pracoviště poskytujícího cca 10 000 anestezií u dětských pacientů.
- Jsem otec tří dětí.

Je to horké téma?

dvorak155 Jednou jsme měli převážet z malý nemocnice dítě s vážnýma komplikacema onkologický diagnózy. A v poznámce stálo, že rodiče jsou agresivní vůči personálu. Tak ty na palubu určitě brát nebudeme, říkal jsem si...

Když nám slečnu na hranici puberty přivezli, bylo vidět, že má fakt všeho plný kecky.

Zbytky chmýří na hlavě, kost a kůže. Celou dobu u ní seděla maminka, hladila ji v těch zbytcích vlasů a bedlivě kontrolovala každý náš pohyb.

"Dobrý den, já jsem Marek, doktor z vrtulníku a s kolegy Vaši dceru povezeme k další léčbě. Nevím jestli nám váha dovolí Vás vzít s sebou na palubu, ale kdyby ne, taky jsem táta, budeme se o ní starat jako o vlastní, jo?" V očích vidíte, že Vám ten člověk věří. Maminka smířeně kývla a tiše poděkovala. Představil jsem si, kolik ta rodina musela zažít hospitalizací, injekcí, bezesných nocí, chemošek, zvracení, kolik strachu o život toho, do té doby zdravýho, dítěte.

Pilot mezitím zkontroloval limity a řekl mi, že maminku uvezeme.

A já si vzpomněl na tu poznámku o agresivitě. Ta máma se chovala jako máma od nemocnýho štěněte - nebyla agresivní, prostě jen nechtěla nechat svoje na smrt nemocný dítě v cizím prostředí s cizíma lidma. Nechtěla nám komplikovat život, prostě to byla rodina co má v prdeli život a chce, aby jejich dítě netrpělo a aby mu nikdo neublížoval. A asi každý v takový situaci by byl agresivní kdyby cítil, že je na to děcko někdo ošklivej...

"Maminka se připoutá a letí s námi." Dítě předáme, vracíme se, předám službu a jedu obejmout svoje děti...

Vzpomněl jsem si na tenhle příběh v souvislosti s tím, jak se řeší

 To se líbí **sinak.robín** a 31 116 dalším
před 2 d

O čem přednáška nebude... (možná trošku ano)

- O pramenech práva a dalších legislativních předpisech
  - Ani o Metodickém pokynu MZ ČR...
- O dezinformacích (weby, sociální sítě aj.)
- O stížnostech a konkrétních případech
- O konfliktech (fyzických, verbálních aj.)
- O vyhrůžkách
- O ambulantní a hospitalizační péči

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE A SOUVISEJÍCÍ DOKUMENTY

Proč? ...protože Ústavní soud ČR

- Ústavní soud ve svém nálezu **č.II. ÚS 3708/19 ze dne 23.3.2020** konstatoval, že právo na nepřetržitou přítomnost zákoných zástupců u nezletilého pacienta **není bezbřehé a že nemocnice má právo jej omezit v zájmu nerušeného poskytování zdravotních služeb**
- Toto omezení práva nezletilého na přítomnost zákonného zástupce je nadto **proporcionální** ve smyslu judikatury Ústavního soudu

II.ÚS 3708/19 ze dne 23. 3. 2020

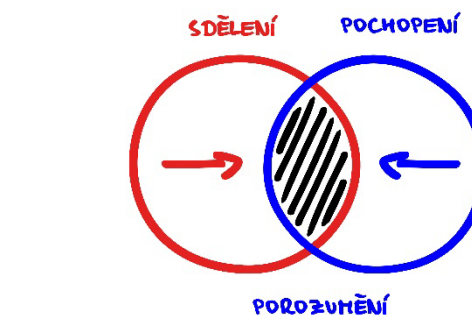
Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové (soudkyně zpravodajky) a soudců Ludvíka Davida a Vojtěcha Šimíčka o ústavní stížnosti stěžovatelů N. D. a nezletilého V. V., obou zastoupených Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 6, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 70 Co 191/2019-44 ze dne 29. 8. 2019, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

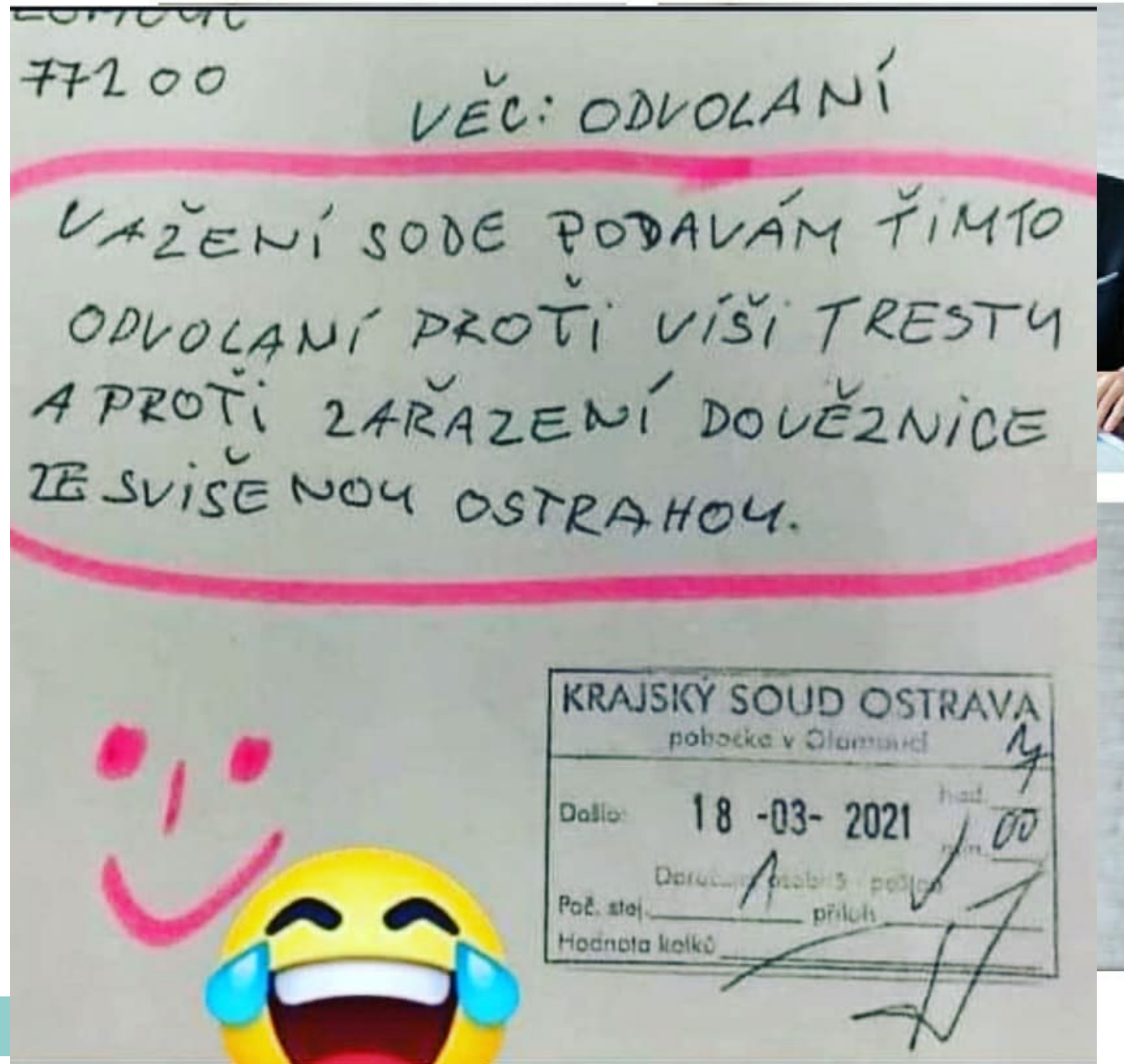
O čem přednáška bude...

- O efektivní komunikaci
- O pomoci
- O porozumění a pochopení
- O strachu a emocích

Proč?

- Soudní spor s nejjistějším výsledkem je ten, ke kterému ani nedošlo
- Jde i o neekonomičtější variantu
- Přesto se někdy nelze pomocí odborníka vyhnout

Strach

Děti

Rodiče

My

Přežijí anesteziologové rok 2020?

Strach – zdravotnický personál

- Nejjednodušší
  - Znají perioperační proces v celé šíři
  - Znají nastavená pravidla
  - Znají limitace
- Vzdělávání
  - V příslušné legislativě
  - Nácvik efektivní komunikace
    - Cílem není úspěch
    - Cílem je porozumění
    - Nedosažení cíle není osobní selhání
    - Možné zapojení simulace, ale je časově i personálně náročné
- Nastavený systém eskalace (nejsem v tom sám)
- Případná podpora právního oddělení

Strach - rodiče

- Strach z odloučení
- Fixace rodiče na dítě
  - Problematika rozvedených či rozvádějících se
- Častý argument je, že si oni nedokáží představit
  - Neznají prostředí
  - Neznají proces
  - Transferují a projikují své obavy
- Potencuje se případná negativní zkušenost z minulosti
- Dítě cítí a přejímá obavy svých rodičů
- Rozhovor, zejména nepříjemný lze vést i bez dítěte
  - Na předsálí operačního sálu je již pozdě

... a co děti?...

Strach - dítě

- Rozptýlení či minimalizace strachu musí být prioritním úkolem
- Nejobtížnější úkol
- Nutná spolupráce rodičů a zdravotnického personálu
- Pokud nenavodíme atmosféru důvěry u rodičů, je to obtížnější
  - Až dramatické scény
- Význam premedikace a hodnocení jejího účinku
- Komplexní přístup se začátkem v rámci předanestetického vyšetření

Jak to děláme my?

- Proaktivní identifikace *nestandardních* požadavků
- **Pozvání** dítěte a rodičů na pohovor v konkrétní čas
- Setkání s **komunikačním týmem**
  - Vyčleněno 5 lékařů na KDAR
- Identifikace **potřeb** zákonných zástupců
  - Vysvětlení očekávání a důvodů
- **Sepsání domluvy** do zdravotnické dokumentace
  - Kopie rodičům
- Seznámení s **konkrétním** anesteziologem poskytujícím anestezii
- **Dohled** nad realizací domluvy, **opakovaná reference** na sedánku

Algoritmus AKUTNĚ.CZ

PSYCHOLOGICKÁ PŘÍPRAVA DÍTĚTE NA ZÁKROK

doc. PhDr. Miroslav Světlák, Ph.D., Tereza Stepaková

Z výzkumů vyplývá, že 40% až 60% dětí zejména předškolního a mladšího školního věku zažívá před zákrokem vyžadující celkovou anestezii, úzkost a stres. Část z nich potom vykazuje symptomy posttraumatického stresu, které mají nadále vliv na celkové fungování dítěte, rekonvalescenci a kompliance k jakékoli další lékařské péči. Za nejohroženější skupinu jsou považovány děti do 7 let věku. Existuje celá řada preventivních opatření, které riziko rozvoje posttraumatické stresové reakce snižují. Smyslem algoritmu je upozornit zdravotníky na klíčové body celé přípravy dítěte na zákrok v celkové anestezii z hlediska psychologie, které mohou dětem pomoci operaci lépe zvládnout.

INTERAKTIVNÍ ALGORITMUS

KRÁTKÝ TEST

Před anesteziologickou am

Psychologická příprava dítěte na zákrok

Šestiletá Hanička si před dvěma týdny zlomila nohu. Vše vypadalo dobře, zdálo se, že operace není nutná. Na prohlídce u ortopeda se však s rodiči dozvěděla, že operace je nevyhnutelná a bude provedena už na začátku příštího týdne. Když Hanička zaslechla operace a že bude muset jít do nemocnice, začala plakat. Vzpomněla si, jak před rokem byla hospitalizována kvůli akutní laryngitidě. Byla poučena a odeslána na předoperační vyšetření. Předoperačním vyšetřením se Hanička za ním schovávala. Rodiče popisují, že je poslední den vystrašená, hůře spinká, méně jí. Stále se ptá, jak bude muset v nemocnici zůstat a jestli tam bude sama. Jak by mohli rodiče s dětmi využít čas v čekárně?

Správná odpověď

Edukační video může být připraveno pro rodiče a děti zvláště. Držíme se obecného pravidla, že sdělujeme pravdu, ovšem bez zbytečných detailů (např. přiložení masky na obličej, která navodí spánek x následné zavedení endotracheální rourky – averzivní podnět pro většinu lidí – žádná přidaná hodnota této informace). Video pro děti v ideálním případě vedeno vrstevníkem, klíčová je prezentace místa, postupu a bezproblémové a přátelské interakce lékař – rodič – dítě – zdravotní sestra.

 Pokračovat

Anesteziologická ambulance

Optimální rozvrhnutí času v ambulanci

09:01

Jak si dobře rozvrhnout časové možnosti v ambulanci při předoperační přípravě?

Hlavní je vše vysvětlit rodičům.

Nejprve vše dobře vysvětlíme rodičům. Dítěti dáme možnost se na situaci adaptovat a teprve potom mu vše hravou a přiměřenou formou vysvětlíme.

Nejprve mluvíme s dítětem a teprve potom s rodiči.

Premedikace

Premedikace

09:59

Maminka se v ambulanci ptá na léky, které budou Hance podány před operací. Co je potřeba zmínit a vysvětlit mamince?

Rodičům stačí obecné informace, podrobnější znalosti jsou zbytečné. Jejich případné dotazy zodpovíme tím, že není nutné, aby takové věci věděli.

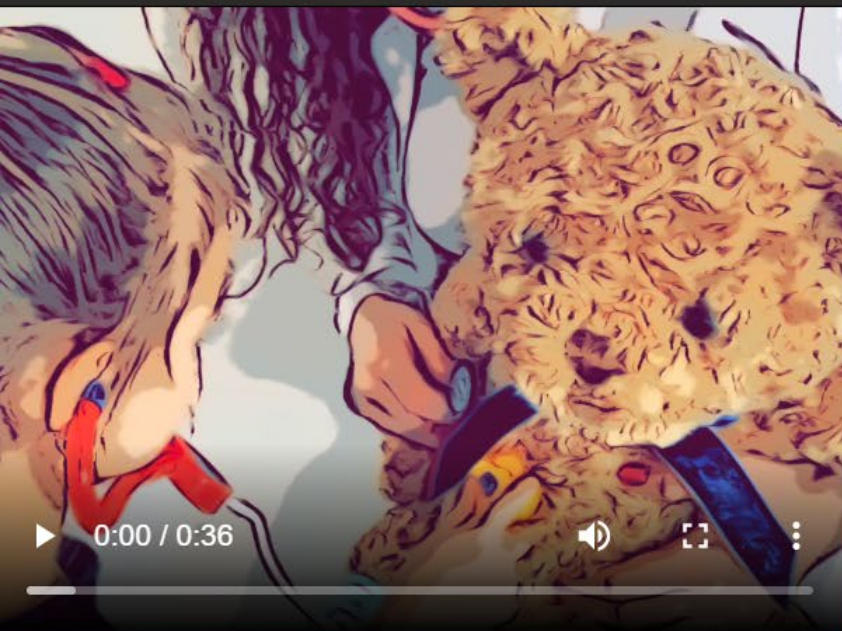
Čím více toho rodiče budou vědět, tím větší je riziko, že u nich vyvoláme zbytečné obavy a podnítíme je k dalším otázkám.

Rodiče poučíme o tom, co je to premedikace midazolamem, jaký je její smysl a jaké jsou její přínosy.

Domácí příprava

Domácí úkol pro rodiče

11:18

Jak by mohli rodiče výrazně přispět ke zmírnění úzkosti a stresu u Hanky právě ještě v domácím prostředí?

Rodiče by měli dbát na dobrý psychický i fyzický stav Haničky doma a to tím, že se s ní nebudou o hospitalizaci a dění v nemocnici bavit a zbytečně jí tím strašit.

Rodiče by se konverzaci o nemocnici měli vyhnout a dělat vše pro to, aby na téma nemyslela a byla veselá. Nejlepší by bylo, kdyby Hanička na vše zapomněla a nedělala si s tím starosti.

Rodiče budou o nástupu do nemocnice a o nezbytném zákroku otevřeně mluvit, nabízet Haničce hru a příběhy (ošetřování plyšáků, vyprávění o zvířátkách nebo dětech, které nemocnici zvládli), prostřednictvím kterých se Hanička může na situaci lépe připravit.

Bavit se s Haničkou o nemocnici nedává smysl, vždyť se jí bojí od první chvíle, kdy se dozvěděla, že tam půjde. Nebudeme ji strašit dopředu.

Vstup na operační sál

12:37

Vstup na operační sál

Haničku veze paní doktorka k operačním sálům, kde si ji následně přebere anesteziolog i se sestřičkou. Maminka ji doprovodí až ke dveřím operačních sálů, kde ji zamává a slíbí jí, že přesně tam na ní bude čekat. Hanka najednou dostává strach, začíná plakat, volá maminku. Bojí se, co bude dál. Jak takovou situaci řešit?

Dáme dítěti čas a prostor, aby se uklidnilo. Necháme dítě s rodičem, který ho může uklidnit a vysvětlit mu, že je všechno v pořádku a po operaci na něj bude čekat.

Dítě si po premedikaci stejně nebude nic pamatovat. Rodiče nemohou do prostředí operačních sálů vstoupit z technických důvodů. Přítomnost rodiče by jen komplikovala práci zdravotníků.

Děti se často bojí, je to normální stav. Pláč a rozrušení je u dětí v této fázi očekávaný.

Výzkum dokládá, že přítomnost rodiče nemá na redukci strachu u primárně úzkostného dítěte žádný vliv.

Úvod do anestezie

Uvedení do celkové anestezie

15:31

Hanička už přijíždí na operační sál. Je z toho všeho dost vystrašená. Pan doktor na sále se Haničce představí a vše ji znovu vysvětlí. Povykládá jí příběh o tom, jak se Hanička prospí a až se vzbudí, bude mít vše za sebou. Pan doktor počká, až se bude Hanka cítit připravená, poté ji přikládá masku na obličej.

Je velmi důležité, aby bylo dítě před usmáním co nejvíce klidné. Lékař by si měl nechat dostatek času, aby se dítě uklidnilo.

Umožňují-li to podmínky, je možné zvážit přítomnost rodiče při uvedení dítěte do celkové anestezie.

Premedikace povede k tomu, že si dítě nebude rozrušení před zákrokem pamatovat. Je tedy přijatelné neklidné dítě zafixovat popruhy na operačním stole a za asistence sester dítě donutit inhalovat anestetickou směs z masky proti jeho vůli.

Věnovat čas uklidnění dítěte je časově neefektivní a bez jistoty efektu. Uspání je rychlý proces. Je lepší udělat to rychle, bez zbytečného vyjednávání s dítětem.

Probuzení po výkonu

Probouzení po zákroku

17:04

Hanička se pomalu probouzí po operaci. Pláče, je zmatená. Sestřička Jana, která o ni na dospávacím pokoji pečuje, Hance povídá: „Hani, neplakej, ty už jsi velká holka, takové velké děti už tady nepláčou.“ Jak by mohla vhodněji sestřička Jana zareagovat?

Komunikace ze strany sestřičky je zcela v pořádku. Hanka už opravdu patří mezi větší děti, tak by mohla danou situaci zvládnout bez pláče.

Sestřička přikládá emoční stav dítěte operaci a trvajícím účinku anestetik a analgetik, které byly Hance během operace podány. Na pláč dívky nereaguje. Stav považuje za normální.

Každé dítě i dospělý člověk je jedinečný a je dobré dát dítěti prostor se bát, mít strach či plakat.

Závěr

- Myslete několik kroků dopředu.
  - Legislativa nevzniká ze dne na den, existuje přechodné období.
  - Na potenciální třecí plochy se lze připravit.
- Nespolehejte se na stanovisko právníka.
- Nezakazujte, vysvětlujte, edukujte, komunikujte.
- Naslouchejte protistraně, buďte empatičtí
  - To neznamená, že vyhovíte.
- Žádné právo není bezbřehé a vždy existují výjimky.
- Nastavte systém pro standardní průběh i eskalační průběh.
- **Využijte simulační medicínu.**

... sejdeme se na **AKUTNĚ.CZ...**

XVI. konference AKUTNĚ.CZ

23. 11. 2024, Brno, Univerzitní kampus Bohunice

FN BRNO a LF MU **KDAR**